

Sadržaj

Sadržaj	2
Uvod.....	3
Svrha.....	3
Pojmovi i kratice.....	3
1 Sustav upravljanja sigurnosti letenja.....	4
2 Elementi SMS okvira	4
2.1 Politika i ciljevi sigurnosti.....	5
2.1.1 Opredjeljenost i odgovornosti rukovodstva	5
2.1.2 Krajnja odgovornost za sigurnost	5
2.1.3 Imenovanje ključnog osoblja za sigurnost	5
2.1.4 Koordinacija planiranja postupaka u slučaju opasnosti.....	6
2.1.5 SMS dokumentacija	6
2.2 Upravljanje rizicima u sustavu sigurnosti letenja.....	7
2.2.1 Identificiranje opasnosti.....	8
2.2.2 Procjena rizika.....	8
2.2.3 Ublažavanje (mitigacija) rizika	9
2.3 Osiguranje sigurnosti letenja	9
2.3.1 Praćenje i mjerenje performansi sigurnosti.....	9
2.3.2 Upravljanje promjenama	10
2.3.3 Kontinuirano unaprjeđenje SMS-a.....	10
2.3.4 Promocija sigurnosti.....	10
3 Implementiranje SMS-a	11
3.1 Faza 1 – Planiranje implementiranja SMS-a.....	11
3.1.1 Analiza usklađenosti SMS-a.....	12
3.2 Faza 2 – Reaktivni procesi upravljanja sigurnosti letenja.....	12
3.3 Faza 3 – Proaktivna i prediktivna sigurnost letenja.....	12
3.4 Faza 4 – Operativno garantiranje sigurnosti letenja.....	13
4 Nadzor SMS-a pružatelja usluga	13
5 Prilozi	15
5.1 Analiza usklađenosti.....	15
5.2 Izjava	22

Uvod

Uspostavom SSP pružatelji usluga imaju odgovornosti za sigurnost letenja i osiguranje okvira unutar koga se od pružatelja usluga zahtijeva uspostava SMS-a. ICAO standardi zahtijevaju implementiranje SMS-a sukladno sa Aneksom 1 – Izdavanje dozvola osoblju; Aneks 6 - Operacije zrakoplova, Dio I – Međunarodni zračni transport - Avioni, Dio III – Međunarodne operacije - Helikopteri; Aneks 8 – Plovidbenost zrakoplova; Aneks 11 – Pružatelji usluga kontrole letenja i Aneks 14 – Aerodromi, opseg I – Projektovanje aerodroma i operacije.

Pružatelj usluga u zrakoplovstvu mora uspostaviti, održavati i unaprijeđivati SMS, primjeren veličini, prirodi i kompleksnosti operacija za koje je ovlašten, kao i opasnostima i sigurnosnim rizicima u vezi sa aktivnostima svoje organizacije.

Svrha

Svrha ovoga nautka je predstavljanje, pružateljima usluga u zrakoplovstvu, osnovnih zahtjeva i obaveznih koraka prilikom implementiranja SMS-a.

Pojmovi i kratice

Lista pojmova

pružatelj usluga	<i>pojam se odnosi na bilo koju organizaciju koja pruža zrakoplovne usluge. Pojam obuhvata ovlaštene organizacije za stručno osposobljavanje koje su izložene sigurnosnim rizicima tijekom pružanja svojih usluga, operatore zrakoplova, ovlaštene organizacije za održavanje, organizacije odgovorne za projektiranje tipova i/ili izradu zrakoplova, pružatelje usluga kontrole zračnog prometa i certifikovane aerodrome, ovisno od slučaja.</i>
------------------	---

Lista kratica

BHDCA	<i>Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation - Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine</i>
ICAO	<i>International Civil Aviation Organization - Međunarodna organizacija civilnog zrakoplovstva</i>
SMM	<i>Safety Management Manual - Priručnik upravljanja sigurnosti letenja</i>
SMS	<i>Safety Management System – Sustav upravljanja sigurnosti letenja</i>

1 Sustav upravljanja sigurnosti letenja

Sustav upravljanja sigurnosti letenja (SMS) predstavlja visoko organizirani pristup upravljanju sigurnosti, uključujući neophodne organizacione strukture, politiku i procedure. Ovaj sustav nudi datoj organizaciji kapacitet da predvidi sigurnosne probleme i da ih reducira/eliminira prije nego što isti postanu uzrok udesa ili incidenta. Sustav upravljanja sigurnosti letenja dalje pruža mogućnost efektivne istrage udesa ili incidenata (ukoliko ipak nastanu), kako bi se optimalno iskoristile vrijedne pouke iz navedenih dešavanja i potom dalje unaprijedio nivo sigurnosti u organizaciji.

Sukladno odredbama Aneksa 1, 6, 8, 11 i 14, BHDCA će zahtijevati da individualni operatori, službe održavanja zrakoplova, služba kontrole letenja i certificirani aerodromi primjene SMS. Kao minimalni uvjet, takav SMS će:

- a) Identificirati opasnosti;
- b) osigurati da se primjene neophodne akcije popravke kako bi se reducirali rizici/opasnosti;
- c) omogućiti kontinualno praćenje i redovitu procjenu dostignute razine sigurnosti;
- d) kontinualno poboljšanje ukupnih performansi sustava upravljanja sigurnosti letenja.

2 Elementi SMS okvira

Na osnovu smjernica koje definiraju ICAO standardi, BHDCA je prihvatila okvir za uspostavu SMS-a koji obuhvataju sljedeće elemente:

Politika i ciljevi sigurnosti:

- Opredijeljenost i odgovornosti rukovodstva
- Krajnja odgovornost za sigurnost
- Imenovanje ključnog osoblja za sigurnost
- Koordinacija planiranja postupaka u slučaju opasnosti
- SMS dokumentacija

Upravljanje sigurnosnim rizicima:

- Identificiranje opasnosti
- Procjena i ublažavanje rizika

Osiguranje sigurnosti:

- Praćenje i mjerenje performansi sigurnosti
- Upravljanje promjenama
- Kontinuirano unaprijeđenje SMS

Promocija sigurnosti:

- Obuka osoblja
- Komunikacija

2.1 Politika i ciljevi sigurnosti

2.1.1 Opredijeljenost i odgovornosti rukovodstva

Pružatelj usluga mora definirati politiku sigurnosti organizacije, sukladno sa zakonskim propisima i međunarodnim standardima, koja mora biti potpisana od strane odgovornog rukovoditelja organizacije. Politika sigurnosti predstavlja opredijeljenost organizacije za unaprjeđenje sigurnosti i mora uključiti jasan stav (izjavu) o obezbjeđenju neophodnih ljudskih i finansijskih sredstava za implementiranje politike. Zbog implementiranja politike sigurnosti, istu je potrebno predstaviti cijeloj organizaciji.

Politika sigurnosti, između ostalog, uključuje sljedeće ciljeve:

- Opredijeljenost organizacije za implementiranje SMS-a;
- Kontinuirano unaprjeđenje razine sigurnosti;
- Podsticanje uposlenih na izvješćivanje o događajima koji ugrožavaju sigurnost letenja;
- Upravljanje sigurnosnim rizicima
- Identificiranje odgovornosti rukovodstva i uposlenih u odnosu na performanse sigurnosti.

Politiku sigurnosti je potrebno periodično analizirati i ažurirati kako bi ostala relevantna i odgovarajuća za organizaciju.

2.1.2 Krajnja odgovornost za sigurnost

Pružatelj usluga mora imenovati odgovornog rukovoditelja koji ima krajnju odgovornost i nadležnosti za implementiranje i unaprijeđenje SMS-a. Također, pružatelj usluga mora identificirati odgovornosti svih članova višeg rukovodnog osoblja po pitanju sigurnosti. Odgovornosti za sigurnost i njihova ovlaštenja moraju biti dokumentirane i predstavljene cijeloj organizaciji.

2.1.3 Imenovanje ključnog osoblja za sigurnost

Pružatelj usluga mora imenovati *Safety* eksperta, kome će primarni zadatak biti poslovi uspostave, razvoja, administracije i unaprijeđenja SMS-a. Također, *Safety* ekspert će predstavljati *focal point* za oblast upravljanja sigurnosti letenja i mora biti imenovan od strane višeg rukovodnog osoblja kako bi mu se dodijelila neophodna razina ovlaštenja za postupanja po pitanjima sigurnosti.

Važno je napomenuti da je krajnja odgovornost za SMS na odgovornom rukovoditelju, a ne na *Safety* ekspertu.

Okvirne funkcije *Safety* eksperta:

- Upravljanje planom implementiranja SMS-a u ime odgovornog rukovoditelja;
- Unaprjeđuje i pomaže u procesu upravljanja rizicima;
- Praćenje izvršenja korektivnih akcija;

- Pripremanje periodičnih izvješća o performansama sigurnosti;
- Čuvanje zapisa i dokumentacije u vezi sa sigurnosti letenja;
- Planiranje i organiziranje osposobljavanja uposlenih na poslovima sigurnosti letenja;
- Davanje nepristrasnih savjeta iz oblasti sigurnosti;
- Nadgledanje ispunjenosti sigurnosnih zahjeva pružatelja usluga i njihov utjecaj na organizaciju;
- Koordinacija i komunikacija sa međunarodnim agencijama iz oblasti sigurnosti.

2.1.4 Koordinacija planiranja postupaka u slučaju opasnosti

Pružatelj usluga mora uspostaviti plan postupanja u izvanrednim situacijama u kojem će se definirati odgovornosti i radnje u slučaju nesreće. Svrha postupaka u slučaju opasnosti je da se osigura uređen i učinkovit prijelaz iz normalnih operacija u operacije u slučaju opasnosti i povratak u normalan rad što je prije moguće.

Planovi pružatelja usluga, u zavisnosti od veličine i kompleksnosti aktivnosti organizacije, moraju da budu kompatibilni a njihova koordinacija treba da bude opisana u SMS napatku.

Plan koordinacije u slučaju opasnosti, između ostalog, sadrži sljedeće:

- Određivanje nadležnosti u slučaju opasnosti;
- Određivanje odgovornosti u slučaju opasnosti;
- Ovlaštenja ključnog osoblja za provođenje radnji sadržanih u planu;
- Koordinaciju napora u cilju otklanjanja opasnosti;
- Kompatibilnost planova u slučaju opasnosti sa drugim pružateljima usluga.

2.1.5 SMS dokumentacija

Pružatelj usluga mora uspostaviti i održavati SMS dokumentaciju koja opisuje sljedeće:

- *Safety* politiku i ciljeve,
- SMS zahtjeve,
- SMS procese i procedure,
- Odgovornosti, nadležnosti i ovlaštenja za provođenje procesa i procedura
- Izlazne SMS podatke.

Pružatelj usluga mora, kao dio SMS dokumentacije, razviti, poštivati i održavati Plan implementiranja SMS-a koji, između ostalog, uključuje sljedeće:

- *Safety* politiku i ciljeve,
- Opis sustava,
- Analizu usklađenosti,
- Komponente SMS,
- *Safety* uloge i odgovornosti,

- Politiku izvješćivanja o opasnostima,
- Mjerenje *Safety* performansi,
- *Safety* obuke,
- Komunikacija o sigurnosti letenja.

Takođe, u okviru SMS dokumentacije pružatelj usluga mora dokumentovati sve SMS aspekte u okviru Priručnika za upravljanje sustavom sigurnosti letenja (SMSM) koji treba da sadrži sljedeće elemente:

- Područje primjene SMS-a;
- *Safety* politiku i ciljeve;
- Odgovornosti za sigurnost letenja;
- Ključno osoblje za sigurnost letenja;
- Procedure za kontrolu dokumentacije ;
- Plan koordinacije u slučaju opasnosti;
- Sheme identificiranja opasnosti i upravljanje rizicima;
- Praćenje sigurnosnih performansi;
- Nadzor nad sigurnosti letenja;
- Upravljanje promjenama;
- Promociju sigurnosti.

2.2 Upravljanje rizicima u sustavu sigurnosti letenja

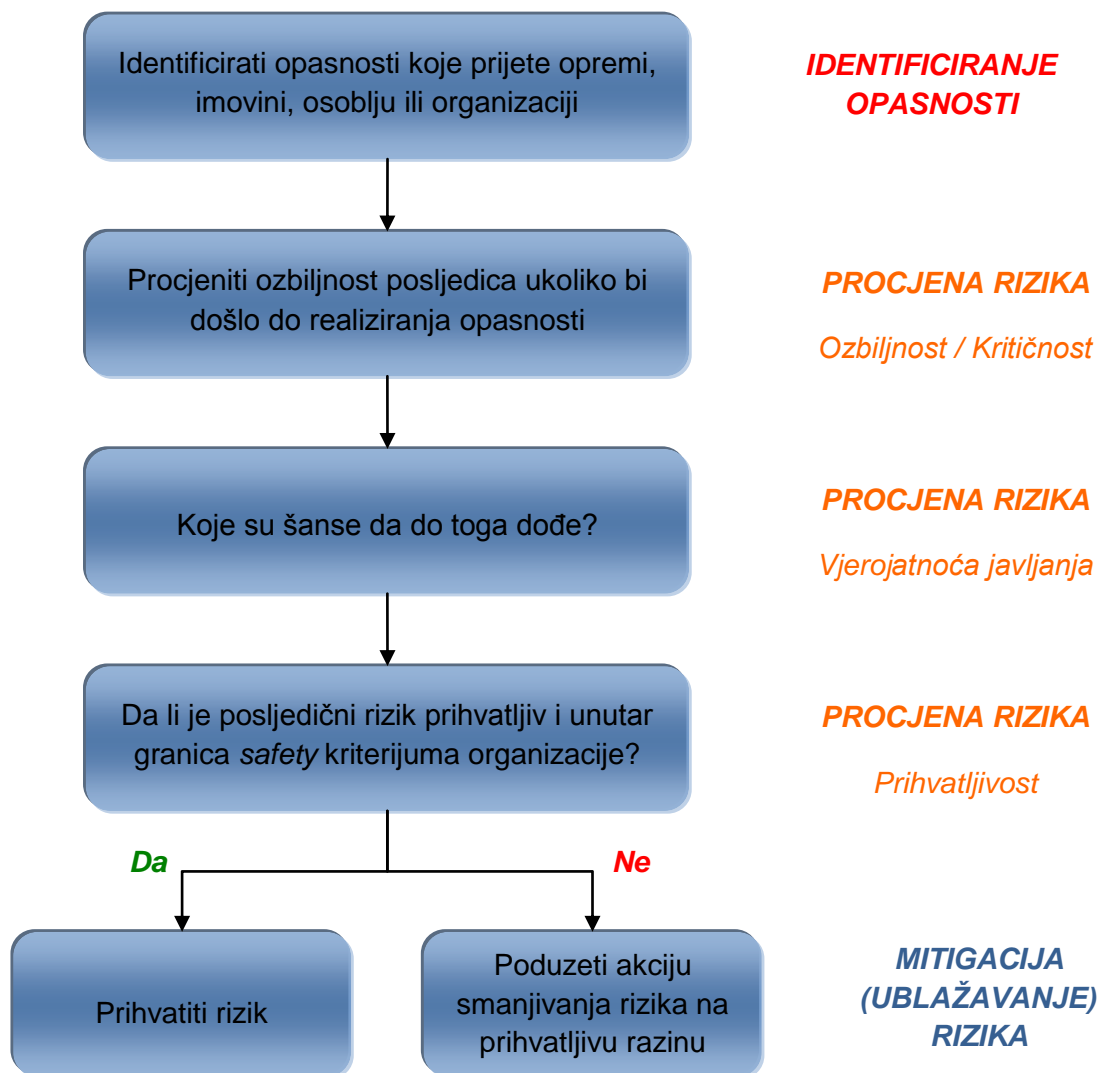
Upravljanje rizicima se primjenjuje na uspostavi čvrste osnove za planiranje operacija ili aktivnosti i za donošenje odluka. Upravljanje rizicima osigurava pružateljima usluga primjenu proaktivnog pristupa, umjesto reaktivnog pristupa. Ovo se postiže prikupljanjem i analiziranjem dostupnih informacija kako bi se identificirale opasnosti i uspostavila kontrola rizika već u fazi planiranja operacija, a ne suočavanje s istima nakon što operacije započnu i stvari krenu krivim putem.

Cilj upravljanja rizicima je da se identificiraju relevantni faktori rizika za određeni događaj, a zatim da se izradi plan upravljanja rizicima, kako bi se minimizirala vjerojatnoća pojave nekog pretpostavljenog rizičnog činioca i/ili njegovog lošeg utjecaja na sigurnost letenja.

Upravljanje rizikom je sastavljeno od tri suštinska elementa:

- 1) identificiranje *hazard*-a
- 2) procjene rizika i
- 3) mitigacije (ublažavanja) rizika

što je predstavljeno na sljedećoj slici:

2.2.1 Identificiranje opasnosti

Opasnost je bilo koja situacija ili uvjet koji potencijalno može prouzrokovati negativne posljedice. Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati formalni proces za efektivno prikupljanje, zapisivanje, obradu i pružanje povratnih informacija o opasnostima u operacijama, prikupljenih na osnovu reaktivnih, proaktivnih i prediktivnih metoda prikupljanja podataka o sigurnosti letenja.

2.2.2 Procjena rizika

Rizik je procjenjeni potencijal nastanka negativnih posljedica koje izaziva opasnost. To je vjerojatnoća realiziranja opasnosti i njegove sposobnosti da nanese štetu.

Po potvrđivanju prisustva opasnosti, neophodna je analiza za procjenu njegovog potencijala za nastanak štete. Ova procjena opasnosti uključuje tri aspekta:

- vjerojatnoća da će opasnost izazvati nesigurni događaj (npr. vjerojatnoća javljanja negativnih posljedica ukoliko se ne neutraliziraju nesigurni uvjeti),
- ozbiljnost potencijalnih negativnih posljedica ili rezultata nesigurnog događaja,

- c) stopa izloženosti *hazardim-a*. Vjerojatnoća nastanka negativnih posljedica postaje veća kroz povećanu izloženost nesigurnim uvjetima. Dakle, izloženost se može posmatrati kao druga dimenzija vjerojatnoće.

Dok se ozbiljnost posljedica nekoga događaja može dosta lako identificirati, procjena vjerojatnoće događaja podliježe subjektivnosti. Međutim, tokom procjene vjerojatnoće, potrebno je da se analiziraju istorijski i statistički podaci, da bi se izbjegla subjektivnost. Takođe, pri procjeni vjerojatnoće potencijalne opasnosti uzimaju se u obzir sigurnosne kontrole koje već postoje, odnosno koliko razina zaštite je potrebno da bi se spriječilo ostvarenje opasnosti. Što je više kontrola sigurnosti, niža je mogućnost nesreće.

2.2.3 Ublažavanje (mitigacija) rizika

Rizicima se treba upravljati kako bi se zadržali na što prihvatljivijoj razini. Razina rizika se može smanjiti umanjujući ozbiljnost događaja ili umanjujući izloženost riziku. Korektivne akcije moraju u obzir uzeti bilo koje elemente postojeće obrane, kao i nemogućnost te obrane da održi prihvatljivu razinu sigurnosti. Korektivne mjere trebaju biti predmet daljnjih postupaka procjene rizika, kako bi bili u mogućnosti odrediti da je rizik sada na prihvatljivoj razini, te da se u operacijama nisu pojavili dodatni rizici.

Kada se uoči da je prihvatljivost rizika na neželjenoj ili neprihvatljivoj razini, moraju se sprovesti kontrolne mjere – što je rizik veći, to je akcija hitnija. Razina rizika može biti snižena smanjenjem ozbiljnosti potencijalnih posljedica, smanjenjem mogućnosti nastanka događaja ili smanjenjem izloženosti datom riziku.

Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati formalni proces upravljanja rizicima koji osigurava analizu, procjenu i kontrolu rizika na prihvatljivoj razini.

Takođe, pružatelj usluga mora definirati one razine rukovodstva koje imaju ovlaštenje za donošenje odluka o prihvatljivosti sigurnosnih rizika.

2.3 Osiguranje sigurnosti letenja

Primarni cilj jeste pribavljanje tačnih i kompletnih informacija o razini usklađenosti sa regulatornim zahtjevima, dokumentiranje ovih informacija i započinjanje akcija koje će osigurati usaglašenost sa propisima.

2.3.1 Praćenje i mjerenje performansi sigurnosti

Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati načine za provjeru performansi sigurnosti organizacije u odnosu na ciljeve i *Safety* politiku, i utvrditi efektivnost metode kontrole sigurnosnih rizika.

Proces praćenja i mjerenja performansi sigurnosti bi trebao uključiti:

- Izvješćivanje o *Safety* događajima;
- Procjena stanja sigurnosti i praćenje trenda;
- Studije o sigurnosti;
- Interne *Safety* istrage.

2.3.2 Upravljanje promjenama

Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati formalni proces za upravljanje promjenama. Proces mora da:

- Identificira promjene u organizaciji koje mogu utjecati na uspostavljene procese i usluge,
- Definira dogovore oko osiguranja sigurnosnih performansi prije implementiranja promjena
- Eliminira ili modificira metode kontrole sigurnosnih rizika koji više nisu potrebni zbog promjena u operativnom okruženju.

2.3.3 Kontinuirano unaprjeđenje SMS-a

Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati formalni proces za identificiranje uzroka zbog kojih su performanse SMS-a ispod definiranih standarda, određivanje posljedica takvih performansi na operacije i eliminiranje tih uzroka.

Kontinuirano unaprjeđenje SMS-a pružatelja usluga treba da uključuje:

- Proaktivnu i reaktivnu evaluaciju opreme, dokumentacije i procedura, putem *audit*-a i istraga, u cilju utvrđivanja efektivnosti strategije kontrole i ublažavanja rizika,
- Proaktivnu evaluaciju individualnih performansi uposlenih kako bi se utvrdilo provođenje njihovih *Safety* odgovornosti.

2.3.4 Promocija sigurnosti

Pružatelj usluga treba razviti, uspostaviti i održavati *Safety* obuke i aktivnosti na *Safety* komunikaciji kako bi se stvorilo okruženje gdje bi *Safety* ciljevi u organizaciji bili primjenjivani.

2.3.4.1 *Safety* obuke

Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati program obuke za *Safety* oblast kojim osigurava da je osoblje osposobljeno i kompetentno za SMS dužnosti. Obim obuke za *Safety* oblast ovisi od uključenosti pojedinca u SMS dužnosti.

2.3.4.2 Komunikacija o sigurnosti

Pružatelj usluga mora razviti, uspostaviti i održavati formalni način komunikacije o pitanjima sigurnosti kojim se osigurava da je svo osoblje u potpunosti upoznato sa SMS-om, kojim pružatelj usluga prikuplja važne informacije o sigurnosti i objašnjava zbog čega su poduzete određene aktivnosti iz područja sigurnosti, kao i zbog čega su donesene ili izmjenjene procedure o sigurnosti.

Komunikacija o sigurnosti predstavlja osnov za razvoj i održavanje pozitivne *Safety* kulture.

Formalni načini komunikacije, između ostalog, mogu biti:

- Politika i procedure sigurnosti;
- Bilteni;
- Izvješća o sigurnosti letenja;
- Web sajtovi i sl.

3 Implementiranje SMS-a

Implementiranje SMS zahtjeva od BHDCA da izradi fleksibilan pristup izvršavanju propisa u odnosu na ovaj evoluirajući okvir sigurnosti letenja, istovremeno obavljajući izvršne funkcije nepristrasno, praktično i dosljedno. Fleksibilan pristup provođenju propisa u SMS okruženju treba da bude zasnovan na dva opća principa.

- I. **Prvi** opći princip obuhvata izradu izvršnih procedura koje omogućavaju pružateljima usluga da adresiraju, i rješavaju, određene događaje koji uključuju odstupanja od sigurnosti letenja, interno, u kontekstu SMS-a pružatelja usluga, i na zadovoljstvo BHDCA. Namjerna kršenja Zakona o zrakoplovstvu i pravila i propisa će biti istražena i mogu podlijegati konvencionalnim izvršnim postupcima, ako se za tim ukaže potreba.
- II. **Drugi** opći princip ogleda se u tome da se informacije izvedene putem sustava za prikupljanje i obradu podataka o sigurnosti letenja koji su uspostavljeni u okviru SMS-a ne smiju koristiti kao osnova za izvršni postupak.

Pružatelji usluga u zrakoplovstvu odgovorni su za uspostavu SMS-a u okviru svoje organizacije, dok BHDCA vrši prihvatanje i nadzor SMS-a pružatelja usluga.

ICAO je utvrdio fazno implementiranje SMS-a pružatelja usluga. Ovim faznim pristupom se pružateljima usluga daje jedan praktičan niz koraka koje treba pratiti pri implementiranju SMS-a i pomaže u kontroli radnog opterećenja povezanog sa implementiranjem SMS-a.

Fazni pristup koji preporučuje ICAO ima sljedeće četiri faze:

- Faza 1** – Planiranje implementiranja SMS-a
- Faza 2** – Reaktivni procesi upravljanja sigurnosti letenja
- Faza 3** – Proaktivna i prediktivna sigurnost letenja
- Faza 4** – Operativno garantiranje sigurnosti letenja.

Imajući u vidu da je u toku institucionalno uspostavljanje Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH vremenski okviri faza implementiranja SMS-a se ne odnose na dio kontrole letenja i biti će naknadno utvrđeni.

U okviru bilo koje faze, mogu se organizirati posebni sastanci ukoliko pružatelj usluga ili BHDCA smatra neophodnim za naknadnim razmatranjem specifičnih aspekata implementiranja SMS-a

3.1 Faza 1 – Planiranje implementiranja SMS-a

Cilj Faze 1 implementiranja SMS-a je da se osigura plan o načinu ispunjavanja i integriranja SMS zahtjeva u organizacije pružatelja usluga, kao i stvaranje preduvjeta za implementiranje SMS-a.

Glavni dio Faze 1 predstavlja analiza usklađenosti iz koje se može utvrditi status organizacijskog upravljanja sustavom sigurnosti letenja i počne sa detaljnim planiranjem implementiranja i razvoja SMS-a.

U okviru Faze 1 pružatelj usluga je dužan da uradi i u BHDCA dostavi sljedeće:

- Ime i prezime odgovornog rukovodioca i njegove *Safety* odgovornosti i nadležnosti,

- Ime i prezime osobe ili članova grupe odgovornih za implementiranje SMS-a,
- Izjavu, potpisanu od strane odgovornog rukovoditelja, o opredijeljenosti za implementiranje SMS-a (prijedlog izjave se nalazi u prilogu **5.2**),
- Opis sustava,
- Dokumentaciju o provedenoj analizi usklađenosti između postojećeg organizacijskog sustava i zahtijevanog SMS okvira (prijedlog analize usklađenosti se nalazi u prilogu **5.1**),
- Plan implementiranja SMS-a koji objašnjava na koji način će pružatelj usluga implementirati SMS. Plan implementiranja SMS-a treba biti urađen na osnovu SMS okvira, opisa sustava i interne analize usklađenosti pružatelja usluga.

3.1.1 Analiza usklađenosti SMS-a

Ne postoji jedan SMS model koji odgovara svim tipovima i veličinama organizacije pružatelja usluga u zrakoplovstvu. Složeniji SMS u većini slučajeva nisu odgovarajući za male pružatelje usluga, te bi takve organizacije trebale prilagoditi SMS veličini, prirodi i kompleksnosti svojih operacija i sukladno s tim osigurati potrebne resurse.

Prema ICAO standardima za implementiranje SMS-a pružatelja usluga, zahtijeva se da izvrši analizu svoga sustava kako bi se odredile koje komponente i elementi SMS-a moraju da se usklade ili dodaju da bi se ispunili uvjeti za primjenu SMS-a. Primjer analize usklađenosti sustava se nalazi u prilogu **5.1**.

Nakon izvršene i dokumentovane analize sustava pružatelj usluga će formirati osnovu za implementiranje SMS-a.

3.2 Faza 2 – Reaktivni procesi upravljanja sigurnosti letenja

Cilj Faze 2 predstavlja bitne procese upravljanja sigurnosti letenja, dok se u isto vrijeme otklanjaju uočeni nedostaci u postojećim procesima SMS-a.

U okviru Faze 2 pružatelj usluga mora dokazati da njegov sustav uključuje sljedeće komponente:

- Dokumentovane procedure vezane za identificiranje opasnosti i upravljanje rizicima na osnovu reaktivnog procesa,
- Obuka osoblja u vezi plana implementiranja SMS-a i upravljanja rizicima
- Relevantnu dokumentaciju u vezi plana implementiranja SMS-a i upravljanja rizicima na osnovu reaktivnog procesa.

3.3 Faza 3 – Proaktivna i prediktivna sigurnost letenja

Faza 3 predstavlja strukturu procesa upravljanja sigurnosti letenja. Na kraju ove faze implementiranja pružatelj usluga će biti u mogućnosti da obavljaju analize sigurnosti organizacije na osnovu informacija dobijenih putem reaktivne, proaktivne i prediktivne metode.

U okviru Faze 3 pružatelj usluga mora dokazati da njegov sustav uključuje proces za proaktivno identificiranje opasnosti i uspostavljene metode prikupljanja, obrade i distribuiranja podataka, kao i proces upravljanja rizicima.

Zahtjevane komponente su sljedeće:

- Dokumentovane procedure u vezi sa upravljanjem rizicima na osnovu proaktivne i prediktivne metode
- Obuka osoblja u vezi sa upravljanjem rizicima na osnovu proaktivne i prediktivne metode
- Razvoj i održavanje formalnih sredstava *Safety* komunikacije

3.4 Faza 4 – Operativno garantiranje sigurnosti letenja

U ovoj fazi operativna sigurnost se procjenjuje kroz provođenje periodičnog nadzora, povratnih informacija i korektivnih akcija da bi se održala efikasnost kontrole rizika u okviru operativnih zahtjeva.

U okviru Faze 4 pružatelj usluga mora dokazati da njegov sustav uključuje sljedeće komponente:

- Izbor indikatora, ciljeva i prihvatljivih razina sigurnosti
- Obuka osoblja za operativno osiguranje sigurnosti
- Osiguranje kvaliteta
- Razvijen formalan način *Safety* komunikacije
- Kontinuirano unaprjeđenje SMS-a

4 Nadzor SMS-a pružatelja usluga

U cilju izrade politike provođenja propisa kao podrške implementiranju SMS-a, BHDCA inspektori će održavati otvorenu komunikaciju sa pružateljima usluga.

U slučaju da pružatelj usluga koji djeluje u okviru SMS-a nenamjerno prekrši Zakon o zrakoplovstvu i pravila i propise, koristiće se posebni postupci analize. Ovi postupci će BHDCA inspektorima nadležnim za nadzor pružatelja usluga dati mogućnost da se upusti u dijalog sa predmetnom organizacijom pod okriljem SMS-a. Cilj ovog dijaloga je dogovor o predloženim korektivnim mjerama i akcionom planu koji na odgovarajući način rješava nedostatke koji su doveli do prekršaja te da pružatelju usluga pruži dovoljno vremena za njihovo implementiranje.

Cilj ovog pristupa je da njeguje i održava djelotvorno izvješćivanje o sigurnosti letenja, pri čemu uposlenici pružatelja usluga mogu prijaviti sigurnosne nedostatke bez straha od kažnjavanja. Prema tome, pružatelj usluga može, bez pripisivanja krivice i bez straha od izvršnih postupaka, analizirati događaj i organizacione i pojedinačne faktore koji su eventualno doveli do prekršaja, a sa ciljem da se primijene korektivne mjere kojim će se na najbolji način spriječiti ponavljanje prekršaja.

BHDCA će, preko inspektora zaduženog za nadzor pružatelja usluga, izvršiti ocjenu korektivnih mjera koje predloži pružatelj usluga i/ili trenutno uspostavljenih sustava kako bi se obradio događaj koji je u osnovi prekršaja. Ako se ocijeni da su predložene korektivne mjere odgovarajuće i da će vjerojatno spriječiti ponavljanje prekršaja i unaprijediti poštovanje propisa u budućnosti, analiza prekršaja će onda biti zaključena bez izvršnog postupka. U slučajevima kada su ili korektivne mjere ili uspostavljeni sustavi ocijenjeni kao neodgovarajući, BHDCA će nastaviti da komunicira sa pružateljem usluga radi iznalaženja zadovoljavajućeg rješenja kojim bi se spriječio izvršni postupak. Međutim, u slučajevima kada pružatelj usluga odbije da se pozabavi događajem i osigura djelotvorne korektivne mjere, BHDCA će razmotriti preduzimanje izvršnih radnji ili drugih administrativnih radnji koje su vezane za dobijene potvrde za vršenje određenih operacija.

5 Prilozi

5.1 Analiza usklađenosti

ICAO SMM reference	Aspect to be analysed or question to be answered	Answer	Status of implementation
Component 1 — SAFETY POLICY AND OBJECTIVES			
Element 1.1 — Management commitment and responsibility			
Chapter 8	Is there a safety policy in place?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 3 and 8	Does the safety policy reflect organizational commitments regarding safety management?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 3 and 8	Does the safety policy include a clear statement about the provision of the necessary resources for the implementation of the safety policy?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 3 and 8	Does the safety policy include the safety reporting procedures?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the safety policy clearly indicate which types of operational behaviours are unacceptable?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the safety policy include the conditions under which disciplinary action would not apply?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Is the safety policy signed by the Accountable Executive?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Is the safety policy communicated, with visible endorsement, throughout the [organization]?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Is the safety policy periodically reviewed to ensure it remains relevant and appropriate to the [organization]?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Is there a formal process to develop a coherent set of safety objectives?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Are the safety objectives linked to the safety performance indicators, safety performance targets and action plans?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Are the safety objectives publicized and distributed?	☐ Yes ☐ No	
Element 1.2 - Safety accountabilities			
Chapters 8 and 10	Has the [organization] identified an Accountable Executive who, irrespective of other functions, shall have ultimate responsibility and accountability, on behalf of the [organization], for the implementation and maintenance of the SMS?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the Accountable Executive have responsibility for ensuring that the safety management system is properly implemented and performing to requirements in all areas of the [organization]?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the Accountable Executive have full control of the financial resources required for the operations authorized to be conducted under the operations certificate?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the Accountable Executive have full control of the human resources required for the operations authorized to be conducted under the operations certificate?	☐ Yes ☐ No	

Chapter 8	Does the Accountable Executive have direct responsibility for the conduct of the organization's affairs?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the Accountable Executive have final authority over operations authorized to be conducted under the operations certificate?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 8 and 10	Has the organization identified the accountabilities of all members of management, irrespective of other functions, as well as of employees, with respect to the safety performance of the SMS?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Are the safety responsibilities, accountabilities and authorities documented and communicated throughout the [organization]?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Has the [organization] included a definition of the levels of management with authority to make decisions regarding safety risk tolerability?	☐ Yes ☐ No	
Element 1.3 — Appointment of key safety personnel			
Chapter 8	Has the organization appointed a qualified person to manage and oversee the day-to-day operation of the SMS?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the person overseeing the operation of the SMS fulfil the required job functions and responsibilities?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Are the safety authorities, responsibilities and accountabilities of personnel at all levels of the organization defined and documented?	☐ Yes ☐ No	
Element 1.4 — Coordination of emergency response planning			
Chapter 8	Does the [organization] have an emergency response/contingency plan appropriate to the size, nature and complexity of the organization?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the [organization] coordinate its emergency response/contingency procedures with the emergency/response contingency procedures of other organizations it must interface with during the provision of services?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the [organization] have a process to distribute and communicate the coordination procedures to the personnel involved in such interaction?	☐ Yes ☐ No	
Element 1.5 — SMS documentation			
Chapters 4 and 8	Has the [organization] developed and does it maintain a safety library for appropriate hazard documentation and documentation management?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 4 and 8	Has the [organization] developed and does it maintain SMS documentation in paper or electronic form?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 7, 8 and 10	Is the SMS documentation developed in a manner that describes the SMS and the consolidated interrelationships between all the SMS components?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 8 and 10	Has the service provider developed an SMS implementation plan that ensures that the SMS meets the organization's safety objectives?	☐ Yes ☐ No	

Chapters 8 and 10	Has the SMS implementation plan been developed by a person or a planning group which comprises an appropriate experience base?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 8 and 10	Has the person or planning group received enough resources (including time for meetings) for the development of the SMS implementation plan?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Is the SMS implementation plan endorsed by the senior management of the [organization]?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Is the SMS implementation plan regularly reviewed by the senior management of the [organization]?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 8 and 10	Does the SMS implementation plan propose implementation of the SMS in phases?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the SMS implementation plan explicitly address the coordination between the service provider's SMS and the SMS of other organizations the [organization] must interface with during the provision of services?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Has the service provider developed a safety management systems manual (SMSM) as a key instrument for communicating the organization's approach to safety to the whole [organization]?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the SMSM document all aspects of the SMS including, among others, the safety policy, objectives, procedures and individual safety accountabilities?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the SMSM clearly articulate the role of safety risk management as an initial design activity and the role of safety assurance as a continuous activity?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Are relevant portions of SMS-related documentation incorporated into approved documentation, such as company operations manual, maintenance control/policy manual and airport operations manual, as applicable?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the service provider have a records system that ensures the generation and retention of all records necessary to document and support operational requirements?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Is the service provider's records system in accordance with applicable regulatory requirements and industry best practices?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 8	Does the records system provide the control processes necessary to ensure appropriate identification, legibility, storage, protection, archiving, retrieval, retention time, and disposition of records?	☐ Yes ☐ No	
Component 2 — SAFETY RISK MANAGEMENT			
Element 2.1 — Hazard identification			
Chapters 3 and 9	Does the [organization] have a formal safety data collection and processing system (SDCPS) for effectively collecting information about hazards in operations?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 3, 4 and 9	Does the [organization] SDCPS include a combination of reactive, proactive and predictive methods of safety data collection?	☐ Yes ☐ No	

Chapters 3, 9 and 10	Does the [organization] have reactive processes that provide for the capture of information relevant to safety and risk management?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 9 and 10	Has the service provider developed training relevant to reactive methods of safety data collection?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 9 and 10	Has the service provider developed communication relevant to reactive methods of safety data collection?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is reactive reporting simple, accessible and commensurate with the size of the service provider?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 9 and 10	Are reactive reports reviewed at the appropriate level of management?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is there a feedback process to notify contributors that their reports have been received and to share the results of the analysis?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 3, 9 and 10	Does the service provider have proactive processes that actively look for the identification of safety risks through the analysis of the organization's activities?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 9 and 10	Is there training relevant to proactive methods of safety data collection?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 9 and 10	Has the service provider developed communication relevant to proactive methods of safety data collection?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is proactive reporting simple, accessible and commensurate with the size of the service provider?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 3, 9 and 10	Does the service provider have predictive processes that provide the capture of system performance as it happens in real-time normal operations?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 9 and 10	Is there training relevant to predictive methods of safety data collection?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Has the service provider developed communication relevant to predictive methods of safety data collection?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is the predictive safety data capture process commensurate with the size of the service provider?	☐ Yes ☐ No	
Element 2.2 —Safety risk assessment and mitigation			
Chapters 9 and 10	Has the [organization] developed and does it maintain a formal process that ensures analysis, assessment and control of the safety risks in the [organization] operations?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 4, 9 and 10	Does the [organization] SMS documentation clearly articulate the relationship between hazards, consequences and safety risks?	☐ Yes ☐ No	

Chapters 5 and 9	Is there a structured process for the analysis of the safety risks associated with the consequences of identified hazards, expressed in terms of probability and severity of occurrence?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 5 and 9	Are there criteria for assessing safety risks and establishing safety risk tolerability (i.e. the acceptable level of safety risk the organization is willing to accept)?	☐ Yes ☐ No	
Chapters 5 and 9	Does the service provider have safety risk mitigation strategies that include corrective/preventive action plans to prevent recurrence of reported occurrences and deficiencies?	☐ Yes ☐ No	
Component 3 — SAFETY ASSURANCE			
Element 3.1 - Safety performance monitoring and measurement			
Chapters 9 and 10	Has the [organization] implemented an internal process to verify the safety performance of the organization and to validate the effectiveness of safety risks controls?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Are the following tools included in those processes? Safety reporting systems ☐ Yes ☐ No Safety studies ☐ Yes ☐ No Safety reviews ☐ Yes ☐ No Safety audits ☐ Yes ☐ No Safety surveys ☐ Yes ☐ No Internal safety investigations ☐ Yes ☐ No		
Chapters 6 and 9	Is the safety performance of the [organization] verified in reference to the safety performance indicators and safety performance targets of the SMS?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Are safety reports reviewed at the appropriate level of management?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is there a feedback process to notify contributors that their reports have been received and to share the results of the analysis?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Are corrective and preventive actions generated in response to hazard identification?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Are there procedures in place for the conduct of internal investigations?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is there a process to ensure that occurrences and deficiencies reported are analysed to identify all associated hazards?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Does the service provider have a process for evaluating the effectiveness of the corrective/preventive measures that have been developed?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Does the service provider have a system to monitor the internal reporting process and the associated corrective actions?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is there an audit function with the independence and authority required to carry out effective internal evaluations?	☐ Yes ☐ No	

Chapter 9	Does the audit system cover all functions, activities and organizations within the service provider?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Are there selection/training processes to ensure the objectivity and competence of auditors as well as the impartiality of the audit process?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is there a procedure for reporting audit results and maintaining records?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is there a procedure outlining requirements for timely corrective and preventive action in response to audit results?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is there a procedure to record verification of action(s) taken and the reporting of verification results?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is there a process in place to monitor and analyse trends?	☐ Yes ☐ No	
Element 3.2 — The management of change			
Chapter 9	Has the [organization] developed and does it maintain a formal process to identify changes within the organization which may affect established processes and services?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Does the formal process for the management of change analyse changes to operations or key personnel for safety risks?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Has the [organization] established arrangements to ensure safety performance prior to implementing changes?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Has the [organization] established a process to eliminate or modify safety risk controls that are no longer needed due to changes in the operational environment?	☐ Yes ☐ No	
Element 3.3 — Continuous improvement of the SMS			
Chapter 9	Has the [organization] developed and does it maintain a formal process to identify the causes of substandard performance of the SMS?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Has the [organization] established a mechanism(s) to determine the implications of substandard performance of the SMS on operations?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Has the organization established a mechanism(s) to eliminate or mitigate the causes of substandard performance of the SMS?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Does the organization have a process for the proactive evaluation of facilities, equipment, documentation and procedures (through audits and surveys, etc.)?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Does the organization have a process for the proactive evaluation of an individual's performance, to verify the fulfilment of that individual's safety responsibilities?	☐ Yes ☐ No	
Component 4 — SAFETY PROMOTION			

Element 4.1 — Training and education			
Chapter 9	Is there a documented process to identify training requirements so that personnel are trained and competent to perform their SMS duties?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is the safety training appropriate to the individual's involvement in the SMS?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is the safety training incorporated into indoctrination training upon employment?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is there emergency response/contingency training for affected personnel?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is there a process that measures the effectiveness of training?	☐ Yes ☐ No	
Element 4.2 — Safety communication			
Chapter 9	Are there communication processes in place within the [organization] that permit the safety management system to function effectively?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Are there communication processes (written, meetings, electronic, etc.) commensurate with the size and scope of the service provider?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is safety-critical information established and maintained in a suitable medium that provides direction regarding relevant SMS documents?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is safety-critical information disseminated throughout the [organization] and is the effectiveness of safety communication monitored?	☐ Yes ☐ No	
Chapter 9	Is there a procedure that explains why particular safety actions are taken and why safety procedures are introduced or changed?	☐ Yes ☐ No	

5.2 Izjava

IZJAVA O POLITICI SIGURNOSTI

Sigurnost je jedna od naših osnovnih funkcija poslovanja. Opredijeljeni smo ka razvijanju, sprovođenju, održavanju i stalnom poboljšavanju strategija i procesa u namjeri da osiguramo da se sve naše zrakoplovne aktivnosti odvijaju uz uravnoteženo korištenje organizacijskih potencijala, u cilju postizanja najviše razine sigurnosti i ispunjavanja domaćih i međunarodnih standarda u pružanju naših usluga.

Sve razine uprave i svi uposleni odgovorni su za osiguranje najviše razine sigurnosti, počevši od generalnog direktora/ili ovlaštenog lica do organizacije.

Opredijeljeni smo da:

- **pružimo podršku** upravljanju sigurnosti kroz osiguranje svih odgovarajućih resursa čime će se postići organizacijska kultura koja podstiče sigurno djelovanje, ohrabruje efektivnu komunikaciju i izvješćivanje o sigurnosti i aktivno upravlja sigurnosti sa istom pažnjom na rezultate, kao i pažnjom na rezultate drugih upravljačkih sustava organizacije;
- **sprovodimo** upravljanje sigurnosti kao primarnu odgovornost svih rukovoditelja i uposlenih;
- **jasno** definiramo odgovornosti i nadležnosti kompletnog osoblja, kako rukovoditelja tako i uposlenih, za postizanje rezultata organizacije iz oblasti sigurnosti, kao i za funkcioniranje našeg sustava za upravljanje sigurnosti;
- **uspostavljamo i upravljamo** procesima utvrđivanja opasnosti i upravljanja rizicima, uključujući i sustav za izvješćivanje o opasnostima, u cilju uklanjanja ili ublažavanja sigurnosnih rizika od posljedica opasnosti koje nastanu kao rezultat našeg rada ili aktivnosti do razina koje su niske koliko je realno moguće (ALARP);
- **osiguramo** da se nikakve radnje ne poduzimaju protiv bilo kojeg uposlenog, koji putem sustava za izvješćavanje o opasnostima, prijavi sigurnosni problem, osim ako takva prijava ukazuje, bez ikakve razumne sumnje, na nezakonit čin, teški nemar, ili namjerno ili svojevrijedno nepoštivanje propisa ili postupaka;
- **poštujemo** i, kada je moguće, unaprijedimo zakonodavne i regulatorne zahtjeve i standarde;
- **osiguramo** raspoloživost odgovarajuće kvalificiranih i obučeni kadrova za sprovođenje sigurnosnih strategija i procesa;
- **osiguramo** da svi kadrovi dobiju adekvatnu i odgovarajuću obuku i informacije iz oblasti zrakoplovne sigurnosti, da budu kompetentni za pitanja sigurnosti, te da dobiju zaduženja koja su primjerena njihovim sposobnostima;
- **utvrđujemo i mjerimo** svoje rezultate na polju sigurnosti u odnosu na realne pokazatelje sigurnosti i sigurnosne ciljeve;
- **stalno poboljšavamo** svoje rezultate na polju sigurnosti kroz upravljačke procese koji garantiraju efektivno preduzimanje relevantnih sigurnosnih radnji; i
- **osiguramo** da se vanjski sustavi i usluge podrške našem radu isporučuju sukladno sa našim sigurnosnim standardima.

(generalni ravnatelj ili ovlašteno lice)

---- KRAJ DOKUMENTA ----